

EMO İzmir Şubesi Enerji Raporu Yayımlandı

EMO İzmir Şubesi komisyonları tarafından hazırlanan, "Ulusal Enerji Kaynakları, Bölgesel Enerji Kaynakları, Enerji Dağıtımı, Tüketimi ve Enerji Verimliliği" temalı "EMO İzmir Şubesi Enerji Raporu 2013-2015" yayımlandı.

Raporun önsözünde son 30 yıllık dönemde neo-liberal politikaların kesintisiz uygulandığı ve enerji alanının serbestleştirildiği vurgulanarak, "Bugün sosyal devlet anlayışının paramparça olmasında, geçmişteki tüm siyasilerin sorumluluğu bulunmaktadır" denildi.

Temiz, kesintisiz ve kaliteli elektrik enerjisi kullanımının temel bir insan hakkı olarak kabul eden anlayışın terk edilerek, para kazanmaya odaklı bir piyasa oluşturulmaya çalışıldığına dikkat çekilen önsözde, tüm dünyada ekosistemin korunmasına ilişkin çalışma yürütülürken, ülkemize plansız, programsız ve kontrolsüz bir gelecek dayatıldığı ifade edildi.

Yenilenebilir enerji kaynaklarının yaygınlaştırılarak maliyetlerinin düşürüldüğü ve sağlıklı bir şebeke yapısının kurulduğu bir geleceğin Türkiye'ye oldukça uzak olduğuna dikkat çekilen önsözde, "Çevrenin yok olması pahasına bile olsa elektrik enerjisini elde edemeyecek sınıra çok yaklaşmış durumdayız" ifadeleri ile durumun vahameti gözler önüne serildi.

Dağıtım bölgelerinin özelleştirilmesiyle birlikte bilgiye ve istatistiklere ulaşmanın daha da zorlaştığının kaydedildiği raporda, bazı bilgilerin hiç, bazılarının ise eş zamanlı olarak elde edilemediğine yer verildi.

Gelecekte Altın Sözcük "Planlama" Olacak

Türkiye'de kurulu santrallerin toplam büyüklüğünün 31 Temmuz 2015 itibarıyla 72 bin megavata (MW) ulaştığına yer verilen raporda, ithal doğalgazın üretimdeki payının artmasının yarattığı sorunların süreceğine ilişkin öngörüye de yer verildi. Ülkemizdeki birincil enerji kaynakların kısıtlı olduğu ve su kaynaklarının azaldığı gerçeğine dikkat çekilen raporda, "Ülke olarak gelecek yirmi yılda su kaynaklarımızı ne şekilde kullanacağımızı tekrar tartışmak ve ulusal su politikamızı yenilememiz zorunludur. Elektrik enerjinin ülkemizdeki geleceğinde altın sözcük 'planlama' olacaktır" denildi.

Enerji Yoksul Ülkeler

Dünya nüfusunun önemli bir kısmının elektrik enerjisinden yoksun olduğunun vurgulandığı raporda, 1.5 milyar kişinin temiz su, 1.2 milyar insanın elektrik, 800 milyon kişinin ise telefona erişmediği kaydedildi. Enerjinin yüzde 75'inin gelişmiş ülkelerde geri kalanın ise insan nüfusunun yüzde 80'sini barındıran yoksul

ülkelerde tüketildiğine yer verilen raporda, ülkemizin dünya tüketimden aldığı payın yüzde 1 düzeyinde olduğu kaydedildi. Raporda gelişmekte olan ülkelerdeki talep artışı nedeniyle 2050 yılında elektrik tüketiminin ikiye katlanmasının beklendiği kaydedildi. Dünya enerji tüketiminin 2008-2035 yılları arasında yüzde 53 artacağına öngörüldüğüne değinilen raporda, enerjinin küresel ısınma ve kaynakların kontrolü için devam eden savaşlar nedeniyle dünya gündeminde kalacağı saptamasına da yer verildi.

Ülkemizdeki Enerji Dengesi

Enerjideki dışa bağımlılığımızın artarak devam ettiğine değinilen raporda, yerli ve yenilenebilir enerji kaynaklarının payının artırılması ve enerji verimliliği uygulamalarının yaygınlaştırılması istendi.

Kurulu gücün 2014 sonu itibarıyla bir önceki yıla göre yüzde 8.6 yükseldiği belirtilen raporda, kurulu güç artışının dağılımına ilişkin şu bilgiler verildi:

"Termik santrallarda 3.153,8 MW, hidrolik santrallarda 1.354,2 MW, jeotermal ve rüzgar santrallarda ise 964,1 MW artış ve sisteme yeni giren 40.2 MW'lık güneş santralleri ile toplam 5.512,3 MW artış sağlanmıştır."

Elektrik üretiminde ise 2014 yılında bir önceki yıla göre yüzde 4,9'a karşılık gelen 11 milyar 808,8 milyon

kilovatsaatlik (kWh) artış ile 251 milyar 962 milyon kWh'a ulaştığına yer verilen raporda, tüketimin ise 257 milyar 220 milyon kWh olarak gerçekleştiği kaydedildi. Üretimde ithal sıvı yakıtlar ve doğalgazın payının yüzde 48, kömürün payının ise 30,3 olduğu kaydedilen raporda, fosil kaynakların toplam payının yüzde 79,1 düzeyinde olduğu belirtildi. Aynı yıl hidrolik kaynakların payının, yetersiz yağış nedeniyle yüzde 16.1'e düştüğüne dikkat çekilen raporda, diğer yenilenebilir kaynakların ise yüzde 4.9 oranında kaldığı kaydedildi. Raporda, büyük rezervuarlı hidrolik santrallerin yenilenebilir kapsamına alınmayacağı göz önüne alınarak, yenilenebilir hedeflerinin gözden geçirilmesi istendi.

Raporda Sistem Çöküntüsü İrdelendi

Tüm ülkeyi karanlıkta bırakan ve iletim şebekesinde yaşanan 31 Mart 2015 tarihli sistem çökmesine özel bölüm ayrılan raporda, kesintiye neden olan hat açmalarının detaylarına da yer verildi. Olay anında Doğu-Batı bağlantısının koptuğuna dikkat çekilen raporda, Doğu ve Adana bölgelerindeki santraller "yüksek frekans", batı bölgelerindeki santraller ise "düşük frekans" nedeniyle devre dışı kaldıkları izah edildi. Sistemin 11-12 saniye içinde bütünüyle çöktüğüne yer verilen raporda olay anında Ege Bölgesi'ne yaşananlar ise şöyle özetlendi:

"Bölgemizdeki Petkim, Manisa OSB ve Habaş gibi santraller frekansın çok hızlı bir şekilde düşmesi sonucu ada moduna kalamadan tamamen servis harici olmuşlardır. Bölgemizdeki Soma-B TES, İzdemir TES, Bekirli TES ve İzmir DGKÇ santralleri düşük frekans nedeniyle yaklaşık 11-12 saniye sonra devre dışı olmuşlardır."

Arıza anında enerji piyasasına ucuz elektrik verebilmek amacıyla

hidrolik santrallardan yapılan üretimin artırıldığına yer verilen raporda, arızaya neden olan diğer ihtimaller de sıralandı.

Raporda, Soma RES-İzmit bağlantısı dışında yeni iletim şebekesi kurulmasının planlanmamasına rağmen, başta Aliağa'da 3243 MW olmak üzere İzmir, Manisa ve Aydın civarlarında çok sayıda santral kurulmasının bölgesel risk yaratacağı uyarısı yapıldı.

Verimliliğe Dikkat Çekildi

Enerji verimliliğine ilişkin EMO'nun yürüttüğü çalışmalar değinilen raporda, "Bugün gelinen noktada söylem zamanının geçtiğini ve eylem zamanının geldiğinin altı çizilmektedir" denildi. Ülkemizin birim enerjiden elde edilebilecek en yüksek Gayri Safi Milli Hasıla'yı gösteren "Enerji Yoğunluğu" açısından OECD ülkelerinin yaklaşık 2 katı büyüklükte olduğuna yer verilen raporda, gelişmiş ülkelere göre Türkiye'nin enerji yoğunluğunun 3 kat yüksek olduğu vurgulandı. Bugün enerji yoğunluğu açısından benzer değerlere sahip Yunanistan'ın çok gerisinde kaldığımızın kaydedildiği raporda, konuya ilişkin önerilere de yer verildi.

"İklim Değişikliği" konusuna da bölüm ayrılan raporda, bu kapsamda yenilenebilir enerji kaynakların önemine de vurgu yapıldı.

Bölgesel Sorunlar Değerlendirildi

Ege Bölgesi'nin birincil enerji kaynakları açısından kömür ve sınırlı da olsa su dışında önemli kaynağı bulunmadığı ifade edilen raporda, "Buna karşılık ülkenin diğer bölgelerine göre Rüzgar, Güneş, Jeotermal enerji kaynakları açısından zengindir" denildi. Kömürün Muğla, Manisa ve Kütahya'da üretildiğine değinilen raporda, Büyük Menderes Havzası'nda toplam 295,6 MW'lık jeotermal santralleri bulun-

duğu hatırlatıldı. Bölgedeki iletim şebekesine ilişkin detaylı bilgilere yer verilen raporda, yıllar itibariyle İzmir, Manisa ve Aydın illerindeki elektrik tüketim artışlarına yer verildi. Raporda iletim şebekesindeki sorunlara ilişkin çözüm öneriler de sunuldu.

Dağıtımda Sorunlu Bir Döneme Girdik

Özelleştirmelerin ardından elektrik dağıtım şebekelerinin korunması ve geliştirilmesinin ihmal edildiğine vurgu yapılan raporda, şöyle denildi:

"Maalesef elektrik şebekeleri, vücudu büyük ve hastalıklı iken kafası küçük olan varlıklara dönüşmüşlerdir. Bu süreçte şebekeler, asgari yatırım planlarıyla kendi haline bırakılmıştır."

Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu'nun (EPDK) dağıtım şirketlerine getirdiği performans kriterlerinin denetleme sorunları nedeniyle kağıt üstünde kaldığı vurgulanan raporda, "Dolayısıyla her dağıtım şebekesine özgü sorunların yanında, genel olarak ortaya çıkacak ulusal sorunlarla da uğraşacağımız bir döneme girdiğimiz söylenebilir" denildi.

Özelleşen dağıtım şirketlerinin idari-mali ve teknik sorunlarla karşı karşıya bulunduğuna işaret edilen raporda, teknik kayıplar ile kaçak kullanımın halen birbirinden ayrıştırılmadığı vurgulandı. Binalara yakın geçen enerji nakil hatları, havai şebekelerdeki tellerin kopması gibi can güvenliğinin yakından ilgilendiren sorunların devam ettiğinin belirtildiği raporda, organize sanayi bölgelerinde yeterli mühendis bulunmaması nedeniyle elektrik dağıtım hizmetlerinin sağlıklı olarak gerçekleştirilmesine ilişkin kuşkulara yer verildi.

Son bölümünde tespit edilen sorunlara ilişkin önerilerin yer aldığı raporun tam metnine <http://izmir.emo.org.tr> adresinden ulaşabilirsiniz.